

การบริหารจัดการยาวัณโรคในเขตภาคใต้ตอนล่าง

นุรไอนี คารี ป.สศ. อวยพร เพ็ชรบริสุทธิ์ ศศม.,ธัญวรรณ์ อุทริจันทร์ ภม. ,นฤมล นิมหนู ภม.,อิสรารวรรณ ชลาชนนวิณ วทบ.

*สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา กรมควบคุมโรค

วัณโรคเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของโลก ประเทศไทยถูกจัดอันดับจากองค์การอนามัยโลกให้เป็น 1 ใน 22 ประเทศที่มีปัญหาวัณโรครุนแรงตั้งแต่ปี 2541ในปี 2557เขตภาคใต้ตอนล่างมีผู้ป่วยวัณโรค 3,700 ราย ผู้ป่วยดื้อยาประมาณ 15 ราย ศูนย์วัณโรคที่ 12 จังหวัดยะลาซึ่งมีบทบาทในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมวัณโรค โดยการประเมินปีละ 1 ครั้งแต่ยังไม่มีมีการประเมินการบริหารจัดการยาวัณโรคของโรงพยาบาลดังนั้นผู้ศึกษาจึงทำการประเมินการบริหารจัดการยาวัณโรคในเขตภาคใต้ตอนล่าง

การศึกษาเชิงสำรวจ ภาคตัดขวาง (cross sectional study survey) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการบริหารจัดการยาต้านวัณโรคระดับโรงพยาบาล ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโดยใช้แบบประเมินมาตรฐานการบริหารจัดการยาวัณโรคสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทั้งหมด 36 แห่งประกอบด้วยโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปจำนวน9 แห่งและโรงพยาบาลชุมชนที่มีอัตราผู้ป่วยวัณโรคสูงจำนวน 27 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงเดือน สิงหาคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่และร้อยละ

โรงพยาบาลทุกแห่งมีเภสัชกรเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการยาวัณโรคได้รับสนับสนุนยาผ่านระบบ Vendor Managed Inventory (VMI) ทุกครั้งที่เบิก จัดเก็บยาในคลังเวชภัณฑ์ที่ควบคุมอุณหภูมิ 25 °C ตลอด 24 ชั่วโมง มีทะเบียนควบคุมการเบิกจ่ายทุกครั้งมีหน่วยงานเพียงร้อยละ 91.67 ที่บันทึกอุณหภูมิคลังเวชภัณฑ์ทุกวันคลังเวชภัณฑ์ที่มีความชื้นสัมพัทธ์เหมาะสมในการจัดเก็บยาคือต่ำกว่าร้อยละ 60 เพียง ร้อยละ 83.33มีการจดบันทึกความชื้นสัมพัทธ์ทุกวันเพียงร้อยละ 77.78 เภสัชกรเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายยาและ มีการบริบาลทางเภสัชกรรม แต่มีการบันทึกให้บริบาลทางเภสัชกรรมเพียงร้อยละ 77.78 และมีระบบการเฝ้าระวังการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาร้อยละ 91.67 โรงพยาบาลที่ผ่านมาตรฐานคือต้องมีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90 มีจำนวน28 แห่ง ไม่ผ่านมาตรฐาน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.22 โรงพยาบาลที่ไม่ผ่านมาตรฐาน เป็นโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป 2 แห่ง หัวข้อที่ไม่ผ่านมาตรฐานคือ ไม่มีการบันทึกข้อมูลการให้บริบาลทางเภสัชกรรม และโรงพยาบาลชุมชน 6แห่งหัวข้อที่ไม่ผ่านมาตรฐานคือ ไม่มีการบันทึกข้อมูลการให้บริบาลทางเภสัชกรรม และ คลังเวชภัณฑ์มีความชื้นเกินมาตรฐานที่กำหนด

ยารักษาผู้ป่วยวัณโรคในเขตภาคใต้ตอนล่างเพียงพอ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนผ่านระบบ VMI โดยการบริหารจัดการยาอยู่ภายใต้การควบคุมของเภสัชกรตั้งแต่การเบิก การจัดเก็บและควบคุมคลัง การจ่ายยาและระบบการเฝ้าระวังอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาแต่ยังพบปัญหาคือคลังเวชภัณฑ์บางแห่งไม่มีการบันทึกข้อมูลความชื้นสัมพัทธ์และความชื้นสัมพัทธ์มากกว่ามาตรฐานที่กำหนด ซึ่งอาจทำให้ยาวัณโรคเสื่อมคุณภาพ ส่งผลให้การรักษาไม่ได้ผลหรือทำให้ผู้ป่วยดื้อยาได้ นอกจากนี้การไม่บันทึกข้อมูลการให้บริบาลทางเภสัชกรรม และไม่มีการเฝ้าระวังอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา ทำให้ไม่ทราบถึงปัญหาการใช้ยาและไม่สามารถแก้ปัญหาของผู้ป่วยได้อย่างทันท่วงทีดังนั้นควรจัดหาเครื่องวัดความชื้นและมีการจดบันทึกทุกวัน เพื่อให้มั่นใจว่ายาวัณโรคถูกจัดเก็บในคลังที่ได้มาตรฐานในกรณีทีคลังเวชภัณฑ์มีความชื้นสูงกว่าที่กำหนดควรจัดหาเครื่องดูดความชื้นมาใช้ เพื่อป้องกันยาเสื่อมคุณภาพ ควรมีการบันทึกข้อมูลการให้บริบาลทางเภสัชกรรมทุกครั้งเพื่อติดตามการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง และมีระบบเฝ้าระวังอาการอันไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ป่วยวัณโรคทุกคนสามารถกินยาได้ถูกต้อง ครบถ้วน และไม่เกิดปัญหาจากการใช้ยา